

2017-2020
Nafarroa

LAN OSASUNeko
EKINTZA PLANA

AMATASUN-EGOERAN LAN
ARRISKUEI AITZINTZEKO
AZPIPROGRAMA

Nafarroako Osasun
Publikoaren eta Lan
Osasunaren Institutua

Instituto de Salud
Pública y Laboral
de Navarra

AMATASUN-EGOERAN LAN ARRISKUEI AITZINTZEKO AZPIPROGRAMA

Sarrera / Egoeraren azterketa

Nafarroan, 2016ko bigarren hiruhilekoko Biztanleria Aktiboaren Inkestaren datuen arabera, 138.800 emakumek osatzen dute biztanleria aktibo femeninoa eta horietarik %70 egon daitezke ugaltzeko adinean. Lan mota jakin batzuen eta generoaren arteko gaurko lotura (sexu-banaketa horizontala) argi gelditzen da guztiz feminizaturiko jarduerak daudela ikusita. Adibidez, txikizkako merkataritzan edo hezkuntzan emakumezkoak dira langileen %65 edo hor ditugu, bestetik gizarte zerbitzuen eta osasunaren arloko jarduerak, non emakumezkoak baitira %78.

Datu horiek erakusten dute badela ugaltzeko adinean dauden emakumeen ehuneko handi bat lanean, izan jarduera feminizatueta edo ez, amatasunerako kaltegarriak izan daitezkeen mota askotako arrisku-faktoreen eraginpean egon daitekeena: fisikoak, kimikoak, biologikoak, ergonomikoak edo psikosozialak.

Lanean amatasuna babesteko eskubidea jasota dago egungo legedian eta haren helburuen artean gailentzen da osasunari kalte egiten ahal dioten laneko arriskuen eragina saihestu edo minimizatzea, bai haurdun dagoen langileengan bai umekian, hala nola haurdunaren hezur eta giharren nahasmenduak, berezko abortua, preeklampsia, pisu gutxi jaiotzean, efektu genetiko hereditarioak, sortzetiko malformazioa, ama-esnearen kopuruaren eta/edo kalitatearen galera, etab.

Laneko Arriskuen Prebentzioari buruzko Legearen 26. artikulua, amatasuna babestearen gaineak, finkatzen du haurdun, erditu berri eta bularra ematen ari diren emakumeen babesaren arriskua ekar dezaketen egoerei begira.

Aipatu legeak ezartzen du enpresariak arriskuak identifikatu eta kentzeko, edo ebaluatu eta kontrolatzeko betebeharrak duela prebentzioaren plangintzaren bitartez. Jarduera horiek ez badute bermatzen amatasun egoeran dagoen langilearendako arriskurik ez dagoela, enpresariak langile horiek arriskuen eraginpean ez jartzeko egokitzapenak egin beharko ditu bai lan baldintzetan bai lan ordutegian.

Lanpostuaren egokitzapena ezinezkoa bada edo amatasunaren babesaren ziurtatzeko behar bestekoa ez bada, langileak beste lanpostu edo eginkizun ezberdin bat beteko du, bere egoerarekin bateragarria dena. Horiek horrela, enpresariak, langileen ordezkariari alde aurreko kontsulta egin ondoren, halako arriskurik ez dakarten lanpostuen zerrenda osatu behar du.

Azkenik, enpresan arriskurik gabeko posturik ez dagoen kasuetarako, Laneko Arriskuen Prebentzioari buruzko Legeak xedatzen du langilea kontratuaren aldi baterako etenaldira igaro litekeela amatasunarendako arriskuagatik eta prestazio hori Gizarte Segurantzaren entitate laguntzaileek kudeatuko luketela.

NOPLOI-Nafarroako Osasun Publikoaren eta Lan Osasunaren Institutuak alor honetan egin dituen jarduketak ezberdinen garapenak (langile haurdunen kasu zehatzen azterketa, amatasunaren babesaren kudeaketa egiaztatzeko enpresei egindako ikustaldiak edo laneko ikuskatzailetzarako lankidetzaren generoaren arloko kanpainetan) ongi erakutsi du Nafarroako enpresek huts garbiak dauzkatela Laneko Arriskuen Prebentzioari buruzko Legearen 26. artikulua betetzeaz den bezain-batean:

- Sarri askotan, langileek ez dakite amatasuna babesteko eskubidea dutela lanean ezta zein den ere amatasun egoeran jarraitu beharreko prozedura.
- Hauteman da enpresek ez dutela prozedurarik langileak haurdun dagoela edo bularra ematen ari dela esaten duenetik aurrera jarraitu beharreko jarduketan segida ezartzeko.

- Oro har, ebaluazioak arriskuen identifikazio zerrenda hutsak dira edo arriskuak irizpide orokorren bidez baloratzen dira, amatasunerako arriskuen prebentziorako irizpide berariazkoak erabili beharrean.
- Ez da modu sistematikoan prestatzen amatasunerako arriskurik ez dakarten lanpostuen zerrendarik.
- Oro har, ez da berariazko neurririk proposatzen amatasunerako arriskua dakarten postuak egokitzearen.
- Laneko halako arriskuen eraginpeko postuetarako, hainbat prebentzio jarduketa proposatzen dira, baina ez dute bermatzen amatasunerako inongo arriskurik ez egotea.
- Halakoetan kontratuaren aldi baterako etenaldia eskatzera jotzen da arriskua kontrolatzeko, lanaren baldintzak edo ordutegia egokitu beharrean.

Esku-hartzearen jarduketak, erantzuleak eta epeak zehaztu gabe daudenez, ohikoa da amatasun egoeran dagoen langilea babesgabe egotea zer egin, nork egin eta nola egin erabakitzen den bitartean, hots erabaki arte ea laneko baldintzak egokituko diren, langilea postuz aldatuko den edo kontratuaren aldi baterako etenaldia eskatuko den.

Nafar enpresetan amatasunaren babesaren kudeaketa hobetzeko beharrak ekarri du programa hau, langilearen eta haren umearen osasuna segurtatzearen bai haurdunaldian bai erditu berritan eta baita edoskialdi naturalak iraun bitartean ere.

Xede-populazioa

Ugaltzeko adinean dauden Nafarroako langile emakumezkoak.

Sindikatuaren proposamenez, honako hauek sartu dira berariaz:

- Kontserba-fabrikak, etxeko laguntza, egoitza-arteak, garbiketa-jarduerak, ile-apaindegiak, haur eskolak eta osasun erakundeak.

Helburu orokorrak

1. Sustatzea, Nafarroako enpresetan, prozedurak osatu eta prestatu daitezkeen amatasunerako lan arriskua behar bezala kudeatzeko Laneko Arriskuen Prebentzioari buruzko Legean ezarritakoaren arabera.
2. Sustatzea laneko arriskuen prebentziorako zerbitzuek LSHINaren "Arriskuak ebaluatzeko eta amatasuna lanean babesteko jarraibideak" erabil ditzaten Nafarroan.

Helburu berariazko eta zehatzak

	2017	2018	2019	2020
Arriskuen kudeaketa				
<i>Bultzatzea Gizarte Segurantzako Institutu Nazionalaren (GSIN) eta Gizarte Segurantzari laguntza ematen dioten mutuen arteko akordioa, LSHINaren jarraibideak erabil daitezkeen amatasunerako lan arriskuaren ebaluazioan</i>				
Prebentzio sistema				
Amatasunerako lan arriskuei buruzko prestakuntza ematea bai sindikatuetakoa lan osasunaren kabineteko teknikariei bai enpresetako prebentzioko ordezkariak				
Prestakuntza antolatzea prebentzio zerbitzuetako arduradunekin amatasunaren babeserako jarraitu beharreko prozedurari buruz				

	2017	2018	2019	2020
Handitzea prebentzio zerbitzuetako teknikariak eta osasun langileak arriskuaren berriazko ebaluazioari buruz duten prestakuntza amatasun-egoerari dagokienean				
Informazio sistemak				
Ezagutzea 50 langiletik goiti dituzten Nafarroako enpresen zer ehunekok aplikatzen dituen amatasunerako lan arriskuen kudeaketarako prozedurak, Laneko Arriskuen Prebentzioari buruzko Legean ezarritakoarekin bat.	0	%30	%50	%60
Bultzatzea enpresetan identifikatu eta argitaratu daitezkeen zein diren haurdunaldirako lan arriskua dakarten/ez dakarten lanpostuak				
Sentsibilizazioa				
Ezagutzea zein prebentzio zerbitzutan eta enpresatan egiten den amatasunerako arriskuen ebaluazio gehigarria LSHINek ezarritako jarraibideen arabera	0	%30	%50	%60
Amatasuna babesteko prozedura azaltzeko triptikoak prestatzea eta Oinarrizko Osasun Laguntzako zentroetako eta Sexu- eta Ugalketa-osasunaren Arretarako Zentroetako erabiltzaileen artean banatzea				
Programa honetako edukiak sartzea Oinarrizko Osasun Laguntzako lantaldeetako eta Sexu- eta Ugalketa-osasunaren Arretarako Zentroetako profesionalendako irakaskuntza-saioretan				

Ekintzak, kronograma, unitate arduradunak

	Egutegia	Unitate arduraduna
Lan baldintzak		
Zaintza eta kontrol kanpaina ezartzea amatasun-egoerarako enpresetan egin beharreko arriskuen ebaluazio berriazkoen gainean, feminizatuen dauden sektoreetako enpresa-sorta batean, enpresaren tamainaren arabera	2017	LAPA
Kanpainaren eraginkortasunari buruzko ondoko egiaztapena	2018	LAPA
Arriskuen kudeaketa		
Lantalde bat eratzea adosteko zein diren amatasun-egoerako arriskuaren prestaziorako aplikatu beharreko irizpideak, LSHINek ezarritakoak, honako hauek osaturik: Lan Osasunaren Zerbitzuko laneko sendagile eta teknikariak, GSIN-Gizarte Segurantzako Institutu Nazionaleko sendagile ikuskatzaileak eta Gizarte Segurantzari laguntza ematen dioten mutuetako osasun profesionalak	2017	SVCIM
Prebentzio sistema		
Lankidetzaren Laneko eta Gizarte Segurantzako Ikuskatzaileekin amatasun-egoera babesteko genero-kanpainetan	Urtekoa	LOZ
Prestakuntza-jardueretarako plan bat osatzea lan arriskuen aurrean amatasun-egoerak babesten direla bermatzeko, inplikaturiko profesionalei begira (SUOAZ, Oinarrizko Osasun Laguntzako lantaldeetako familia-medikuak eta gizarte langileak, sindikatu etako kabinetetako eta prebentzio zerbitzuetako teknikariak eta osasun langileak)	2017	LOZ
Aholkularitzako eta sentsibilizazioko jarduerak egitea enpresetan amatasuna babesteko prozedurari dagokionez, Lan Arriskuen Prebentzioari buruzko 26. artikulua arabera	2018	LAPA

	Egutegia	Unitate arduraduna
Bilera Nafarroako lan arriskuen prebentzioko zerbitzuetako arduradunekin, Lan Arriskuen Prebentzioari buruzko legean amatasuna babesteko aurreikusitako prozeduraz aritzeko	2017	GT
Talde tekniko bat osatzea Lan Osasunaren Zerbitzuan, sostengu eta aholkularitza emanen diena amatasun-egoerarako arriskuen ebaluazio berariazkoaren arloan hala eskatzen duten prebentzio zerbitzuetako teknikariei, LSHINeko jarraibideen arabera	2017	SVCIM
Sentsibilizazioa		
Argibide-triptikoak eta dibulgaziokoak osatzea amatasuna eta edoskitze naturala lanean babesteari buruz, ugaltzeko adinean dauden emakumeei zuzenduak, SUOAZetako itxaron-geletarako eta Osasun Etxetako kontsultetarako	2017	LOZ
Aurreko puntuan aipaturiko triptikoa sartzea Nafarroako Osasun Publikoaren eta Lan Osasunaren Institutuaren webgunean	2017	PIU
Dibulgazioko triptiko eta kartel informatiboak osatzea eta zabaltzea Lan Arriskuen Prebentzioari buruzko Legearen 26. artikuluan Amatasunaren eta Edoskitze Naturalaren laneko babesaz ezarritakoari buruz, Nafarroako enpresei zuzendurik	2017	PIU
Ikerketa		
Berrikustea "Lehentasunezko eta premiazko jarduketa-prozedura amatasun-egoerarako arriskua ekar dezaketen kasuen arretarako", NOPLOIko Lan Osasunaren Zerbitzuak prestaturikoa	2017	LOZ

Ebaluazioa

Adierazleak
Nafarroako enpresen zer ehunekok aplikatzen dituen laneko arriskuen kudeaketarako prozedurak amatasunerako, Laneko Arriskuen Prebentzioari buruzko Legean LAPLean ezarritakoarekin bat
Oinarrizko Osasun Laguntzako zentroyen eta SUOAZen zer ehunekok banatzen dizkien prestaturiko triptikoak bezeroei
Zenbat partaide dauden sindikatuetao lan osasunaren Kabineteko teknikariei eta enpresetao prebentzioko ordezkariiei emandako irakaskuntza-saioetan
Prebentzio zerbitzuen arduradunen zer ehuneko joaten den amatasuna babesteko jarraitu beharreko prozedurari buruzko bileretara
Prebentzio zerbitzuen zer portzentajek egiten duen amatasunerako arriskuen ebaluazio berariazkoa enpresetan LSHINek ezarritako jarraibideen arabera
Zenbat prebentzio zerbitzuek egiten duen amatasun-egoerarako arriskuen ebaluazio berariazkoa, LSHINen jarraibideen agirian ezarritako irizpideen arabera, programaren hasieran, eta handik urtebetara eta handik bi urtera.
Zenbat irakaskuntza-saio egiten diren Oinarrizko Osasun Laguntzako eta SUOAZetako lantaldeetao profesionalendako
Zenbat bilera egin diren Lan Osasunaren Zerbitzuko teknikarien eta GSINeko eta Gizarte Segurantzari laguntza ematen dioten mutuetako medikuen artean
Prebenzio Zerbitzuetako zenbat teknikari eta osasun langile joaten diren amatasun-egoerarako Arriskuen Ebaluazio Berariazkoari buruzko prestakuntza-jardueretara (baita ehuneko ere)